

Opinia do Projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie zmiany rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (MZ 874)

I. Opis sytuacji problemowej

Jak wskazuje Projektodawca, w związku z zawarciem w dniu 9 października 2019 r. w Warszawie porozumienia pomiędzy Ministrem Zdrowia a Komitetem Protestacyjnym Ratowników Medycznych oraz Sekcją Krajową Pogotowia Ratunkowego i Ratownictwa Medycznego NSZZ „Solidarność” dotyczącym wprowadzenia średniego wzrostu miesięcznego wynagrodzenia wraz ze wszystkimi innymi składnikami i pochodnymi w przeliczeniu na etat albo równoważnik etatu w wysokości 1600 zł brutto od dnia 1 stycznia 2020 r. dla:

- 1) ratowników medycznych oraz dyspozytorów medycznych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju ratownictwo medyczne, z wyłączeniem dyspozytorów medycznych będących pielęgniarkami systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne,
- 2) ratowników medycznych zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych u dysponentów zespołów ratownictwa medycznego, na których wykonywane są zadania polegające na kierowaniu i zarządzaniu innymi ratownikami medycznymi lub dyspozytorami medycznymi,
- 3) ratowników medycznych oraz pielęgniarek systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne wykonujących zawód w zespole ratownictwa medycznego u podwykonawcy,
- 4) ratowników medycznych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, zatrudnionych w:

a) szpitalnych oddziałach ratunkowych,

b) izbach przyjęć szpitali posiadających w lokalizacji tej izby oddziały niezbędne do funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego, oraz utrzymaniem średniego wzrostu miesięcznego wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych w wysokości 1200 zł brutto w przeliczeniu na etat albo równoważnik etatu do dnia 31 grudnia 2020 r. dla ratowników medycznych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, innych, niż wymienieni w dodawanym w §16 w ust. 4a pkt 4 załącznika do projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (procedowanego równoległe pod nr MZ 875), nastąpiła konieczność nowelizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 4 stycznia 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z wyżej wymienionym porozumieniem, Minister Zdrowia dokona nowelizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 4 stycznia 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w celu:

1) zapewnienia średniego wzrostu miesięcznego wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych w wysokości 1600 zł brutto w przeliczeniu na etat albo równoważnik etatu od dnia 1 stycznia 2020 r.:

a) ratownikom medycznym oraz dyspozytorom medycznym udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju ratownictwo medyczne, z wyłączeniem dyspozytorów medycznych będących pielęgniarkami systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne,

b) ratownikom medycznych zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych u dysponentów zespołów ratownictwa medycznego, na których wykonywane są zadania polegające na kierowaniu i zarządzaniu innymi ratownikami medycznymi lub dyspozytorami medycznymi,

c) ratowników medycznych oraz pielęgniarek systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne wykonujących zawód w zespole ratownictwa medycznego u podwykonawcy,

d) ratowników medycznych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, zatrudnionych:

- w szpitalnych oddziałach ratunkowych,

- w izbach przyjęć szpitali posiadających w lokalizacji tej izby oddziały niezbędne do funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego.

2) utrzymanie średniego wzrostu miesięcznego wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych w wysokości 1200 zł brutto w przeliczeniu na etat albo równoważnik etatu do dnia 31 grudnia 2020 r. dla ratowników medycznych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, innych niż wymienieni w lit. d.

II. Opis zastosowanych metod zbierania danych i informacji

Główne metody zbierania danych i informacji opierały się na:

1. Analizie desk research: artykułów w prasie specjalistycznej, Ocen Skutków Regulacji, stron www: administracji publicznej i samorządowej, portali tematycznych, wypowiedziach oraz treści materiałów eksperckich z obszaru ochrony zdrowia.
2. Ankietyzacji przedstawicieli organizacji pacjenckich, m.in. poprzez Platformę Konsultacji stworzoną w ramach projektu „Lepsze prawo w ochronie zdrowia” (wyniki przedstawiono poniżej),

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

3. Wywiadów bezpośrednich lub telefonicznych z ekspertami, przedstawicielami administracji publicznej z obszaru ochrony zdrowia oraz reprezentantami organizacji pacjenckich.

III. Zestawienie opinii przedstawicieli organizacji pacjenckich

Konsultacje/ankietowanie na Platformie Konsultacji prowadzone były w postaci zestawu pytań zamkniętych. Poniżej zaprezentowano wyniki procesu konsultacji jakie zostały przeprowadzone:

1. Czy Pani/Pana zdaniem ratownicy medyczni powinni być lepiej wynagradzani niż obecnie?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	8	
Nie	0	
Nie mam zdania	2	

2. Czy Pani/Pana zdaniem podwyższenie wynagrodzeń ratowników medycznych zwiększy bezpieczeństwo pacjentów i standard wykonywanych przez ratowników czynności?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	4	
Nie	3	
Nie mam zdania	3	

3. Czy Pani/Pana zdaniem zwiększenie wynagrodzeń ratowników medycznych pomoże zmniejszyć liczbę ratowników odchodzących z tego zawodu?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	3	
Nie	6	
Nie mam zdania	1	

4. Czy Pani/Pana zdaniem wszyscy ratownicy medyczni powinni być zatrudniani na etacie w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	4	
Nie	3	
Nie mam zdania	3	

5. Czy Pani/Pana zdaniem zwiększenie wynagrodzeń wpłynie na zmniejszenie liczby pracowanych przez ratowników godzin w miesiącu, przybliżając ją do przeciętnej liczby godzin w sektorze ochrony zdrowia?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	2	
Nie	4	
Nie mam zdania	4	

Odpowiedzi uzyskane podczas konsultacji zostały wzięte pod uwagę przy przygotowaniu opinii Federacji Pacjentów Polskich.

IV. Opinia Federacji Pacjentów Polskich

Problem zbyt niskich wynagrodzeń dla ratowników medycznych od lat stawiany był jako jedna najważniejszych barier w utrzymaniu ratowników w zawodzie, a w konsekwencji zabezpieczenia w systemie ratownictwa wystarczającej liczby ratowników, aby system ratownictwa medycznego funkcjonował poprawnie i bezpiecznie dla pacjentów.

Projektodawca przewiduje, że wzrost wynagrodzenia ratowników medycznych w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, ratowników medycznych oraz dyspozytorów medycznych w ramach umów w rodzaju ratownictwo medyczne, ratowników medycznych oraz pielęgniarki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne wykonujących zawód w zespole ratownictwa medycznego u podwykonawcy, powinien przełożyć się na zwiększone zainteresowanie pracą w wymienionych zawodach.

Projektodawca wskazuje ponadto, że przekazanie dodatkowych środków w 2020 r. i w latach następnych spowoduje, że wykonywanie zawodu ratownika medycznego w ramach umów w rodzaju leczenie szpitalne, ratownika medycznego oraz dyspozytora medycznego w ramach umów w rodzaju ratownictwo medyczne, ratownika medycznego oraz pielęgniarki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne wykonujących zawód w zespole ratownictwa medycznego u podwykonawcy będzie bardziej atrakcyjne niż dotychczas.

Należy zgodzić się z powyższymi oczekiwaniami i jeśli realizacja przebiegnie zgodnie z planem, to można będzie oczekiwać ograniczonej poprawy dostępu do świadczeń zdrowotnych na rzecz pacjentów.

Jednak ze względu na fakt, iż zła sytuacja w państwowym ratownictwie medycznym narastała od kilku już lat, przybierając w ostatnim okresie formę kryzysową, należy przypuszczać, że działania podjęte przez Projektodawcę, aczkolwiek idące w dobrym kierunku, mogą okazać się

niewystarczające aby w krótkim czasie zlikwidować źródła kryzysu w ratownictwie medycznym.

Ratownik medyczny jest osobą wykonującą zawód medyczny, uprawnioną do udzielania świadczeń zdrowotnych w zakładach opieki zdrowotnej, w szczególności do udzielania świadczeń zdrowotnych w sytuacji bezpośredniego, nagłego stanu zagrożenia życia lub zdrowia. Aby ratownik był efektywny podczas wykonywania swoich zadań – musi być wspierany przez cały, dobrze działający system ratownictwa medycznego. Jednak jak do tej pory, problemy w ratownictwie medycznym narastają szybciej niż wcześniej oczekiwano.

Najbardziej widoczne są one w aglomeracjach miejskich i dotyczą coraz większej liczby pacjentów. Przepracowani i słabo wynagradzani ratownicy medyczni odchodzą z zespołów ratownictwa medycznego. Przeciążeni pracą lekarze i pielęgniarki Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych wypalają się i szukają spokojniejszych miejsc pracy. Jest jej wystarczająco wiele w innych miejscach w systemie ochrony zdrowia. Ponadto ratowników medycznych na dużą skalę rekrutują brytyjskie i norweskie pogotowia ratunkowe oraz firmy medyczne i farmaceutyczne. Za granicą mogą liczyć na wysokie wynagrodzenie, doskonałe warunki pracy i sprawnie działający system ratownictwa medycznego.

Dużym wyzwaniem stała się liczebność kadry, jej jakość i warunki pracy. Bez ich poprawy ratownicy nie są w stanie implementować aktualnych wytycznych postępowania, mających bezpośredni wpływ na pacjentów. Następnym problemem jest sama organizacja systemu, przestarzały model działania, liczba zespołów i zasady ich dysponowania. Ten problem jest szczególnie widoczny w miastach, w których coraz częściej karetek brakuje. Jak wskazują ratownicy z długim stażem pracy - do dziś nie rozwiązano kluczowych problemów ratownictwa medycznego.

Jak stwierdza ratownik - miesięcznie przepracowuje około 400 godzin. I właściwie nie jest w stanie zrobić nic poza swoją pracą, ponieważ odczuwa olbrzymie zmęczenie i brak czasu na cokolwiek innego. Za tyle przepracowanych godzin potrafi zarobić nawet 5 tys. zł, ale pracuje

na kontrakcie, czyli ma swoją działalność i wystawia faktury. Nie ma żadnej ochrony pracowniczej. Jak staje do przetargu, to musi mieć ubranie ochronne kupione za własne pieniądze. Ratownicy uważają, że to się nie opłaca. Środowisko ratowników wielokrotnie podkreślało, że pensje nie są adekwatne do odpowiedzialności. Ponieważ jednak niektórzy z nich z zasady lubią swoją pracę i chcieliby zostać w tej branży, planują studia pielęgniarstwa, po których będą mogli pracować w szpitalu, z wyższymi zarobkami i w bardziej przyjaznych warunkach pracy.

Trend odchodzenia z zawodu ratownika nie ulega zmniejszeniu. Według wyliczeń GUS liczba personelu medycznego wchodzącego w skład zespołów ratownictwa medycznego wyniosła 13,8 tys. pracowników, czyli o 400 osób mniej niż w roku poprzednim.

Środowiska pacjenckie, uznając działania zawarte w projekcie rozporządzenia za krok w dobrym kierunku, krytycznie oceniają stan państwowego ratownictwa medycznego i wnioskuje o szybką poprawę warunków zatrudnienia i pracy ratowników medycznych, co powinno stać się jednym z priorytetów działania instytucji odpowiedzialnych za ten sektor ochrony zdrowia.

Opinię przygotował:

Witold Michałek

Ekspert Projektu